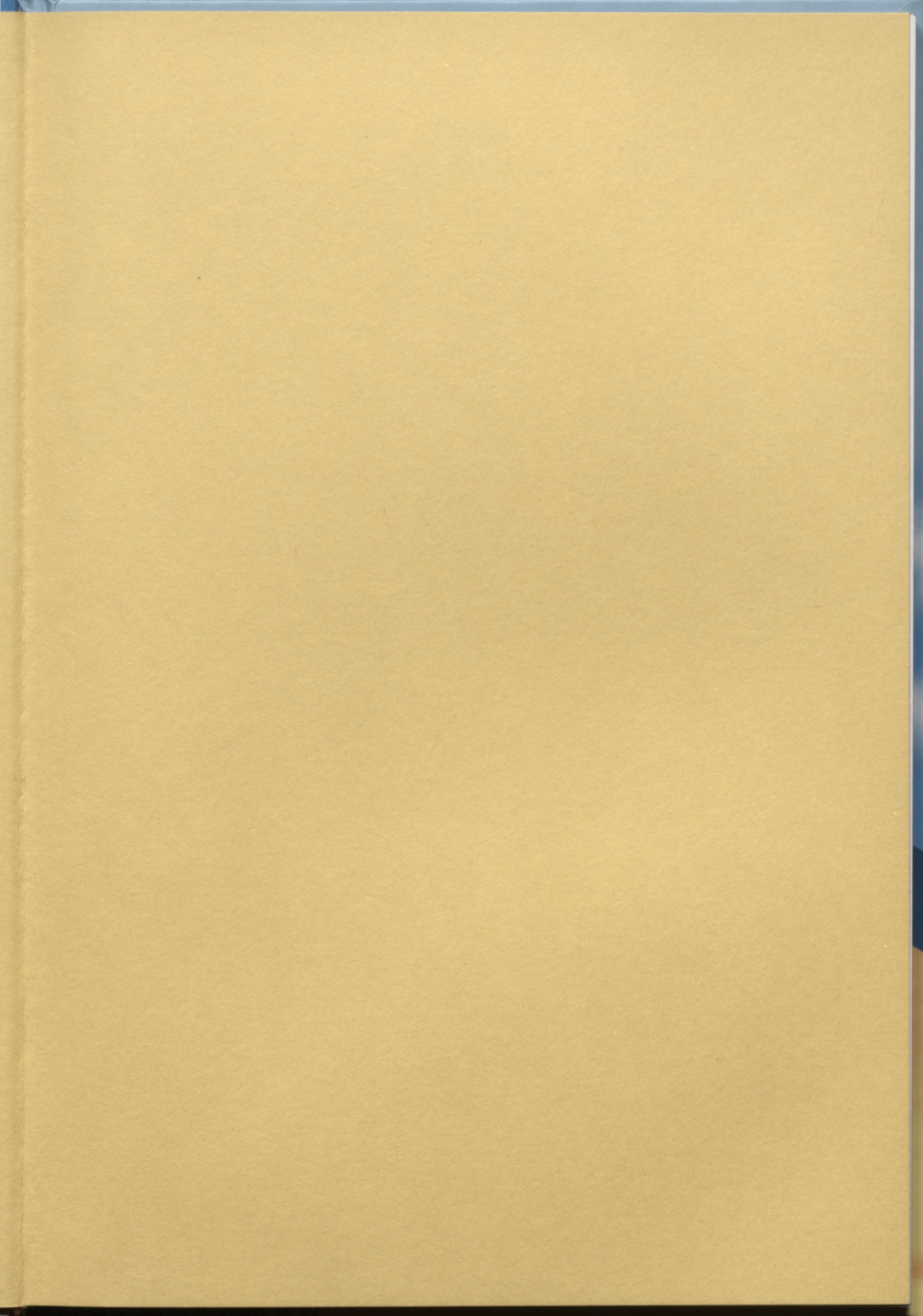

Jānis Ankravs

Desas piedzīvojumi

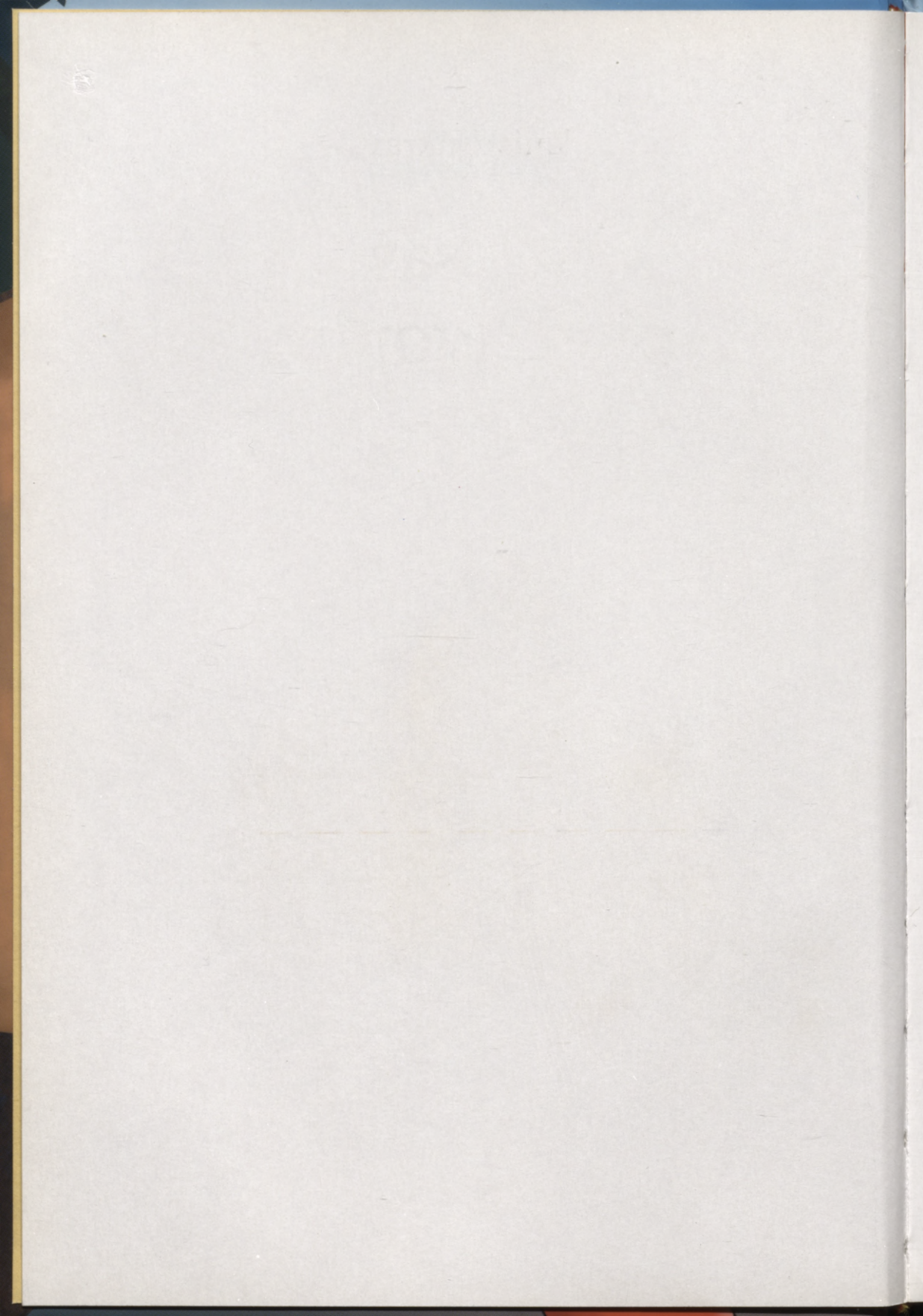

 PĒTERGAILIS

Desas
piedzīvojumi

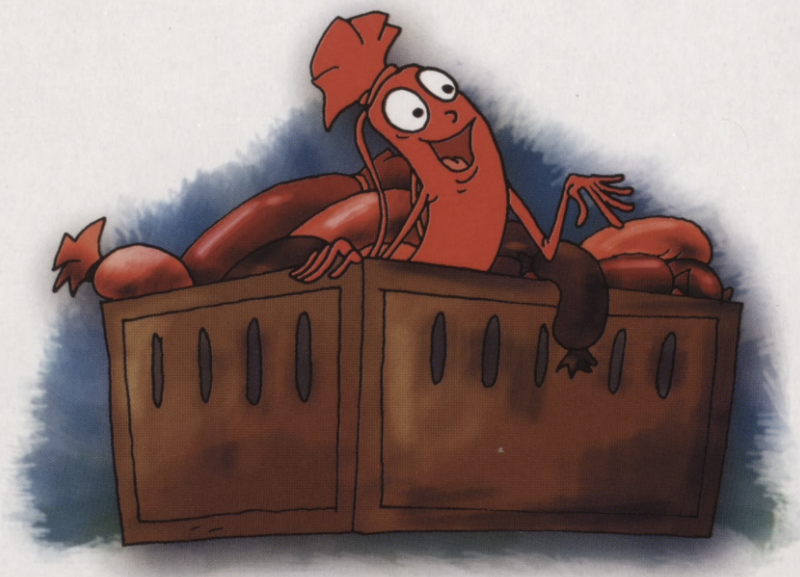

2004-5
10

L
821

Jānis Ankravs

Desas piedzīvojumi

 PĒTERGAILIS

Latvijas Nacionālā
bibliotēka

0304009722

UDK
821.174-93-3
An 564

Redaktore INGUNA CEPĪTE
Mākslinieks JĀNIS KĀRKLIŅŠ
Mākslinieciskais iekārtojums, makets EVIJA STUKLE

Grāmata izdota ar
Kultūrkapitāla fonda atbalstu

ISBN 9984-33-065-6

© J. Ankrava mantinieki
© PĒTERGAILIS

Kādā gastronomijas veikalā no desu fabrikas tikko bija atvestas desas. Tās bija skaistas desas – lielas, gandrīz rokas garumā un resnumā, nožāvētas gluži melnbrūnas, ar dzeltenīgām tauku actiņām: viņas jauki smaržoja pēc dūmiem un ķiplokiem. Viņas bija ļoti garšīgas un arī diezgan dārgas.

Desām abi gali bija aizsieti ar auklu cilpiņām. Aiz šīm cilpiņām tad nu pārdevēji desas pakāra pie veikala sienas uz āķiem. Tā nu viņas tur karājās un gaidīja pircējus.

Pircēju veikalā bija daudz – citi pirka desas, citi atkal citādas ēdamas lietas. Pircēji stāvēja rindā un gaidīja savu kārtu. Daži, kuri bija pazīstami savā starpā, sarunājās. Sarunājās arī divas dāmas, kas stāvēja rindā. Viņu saruna bija šāda:

- Un kā jūs, mīļā, pavadīsiet vasaru?
- Ak, mīļā, vasarā jau visi ceļi ved uz jūrmalu.
- Taisnība gan, nekur jau nav tik labi kā jūrmalā.

Kāda ļoti liela un gara desa, kurai augšgalā spīdēja divi taukumiņi, gluži kā acis, klausījās viņu sarunā, savas tauku acis izbolījusi. Kad kāds no pārdevējiem, garām iedams, viņu nejauši aizķēra, desa sašūpojās, aukliņa neizturēja un pārtrūka, un desa – plaukš! – novēlās uz grīdas. Neviena to nepamanīja.

Desa piecēlās un gāja ārā no veikala. Desai, protams, kāju nebija, un viņa gāja palēkdamās – tā kā gumijas bumbiņa, kad to nomet zemē – trap, trap, trap.

Neviena nepamanīta, desa tā arī izgāja no veikala, pie sevis murminādama:

– Ak nekur neesot tik jauki kā jūrmalā? Tad man arī turp jānokļūst.

Desa izgāja uz ielas un sāka domāt:

– Uz kuru pusi nu jāiet?

Bet tad viņa atcerējās: “Tās dāmas taču teica, ka visi ceļi ved uz jūrmalu. Tad tikai jāiet uz priekšu, gan jau es jūrmalā nonāksu”. Un desa sparīgi desoja tikai prom pa ielas vidu, jo viņa tomēr bija tikai viena muļķa desa.

Pa ielu brauca kāda smagā automašīna. Šoferis vēroja ceļu un grozīja stūri. Te pēkšņi viņš vairs negribēja ticēt savām acīm: tieši automašīnai pa priekšu, palēkdamās, gāja desa.

Šoferis satrūcies strauji pagrieza stūri. Tā desa palika sveika, bet šoferis gan tik tikko neiebrauca stabā, kas stāvēja ielas malā. Un, kā par postu, arī ceļu policists klāt gan.

– Kas tad nu, – viņš dūsmīgi noprasīja, – uz lidzenas, tukšas ielas stabā skrienam? Esat piedzēries, vai?

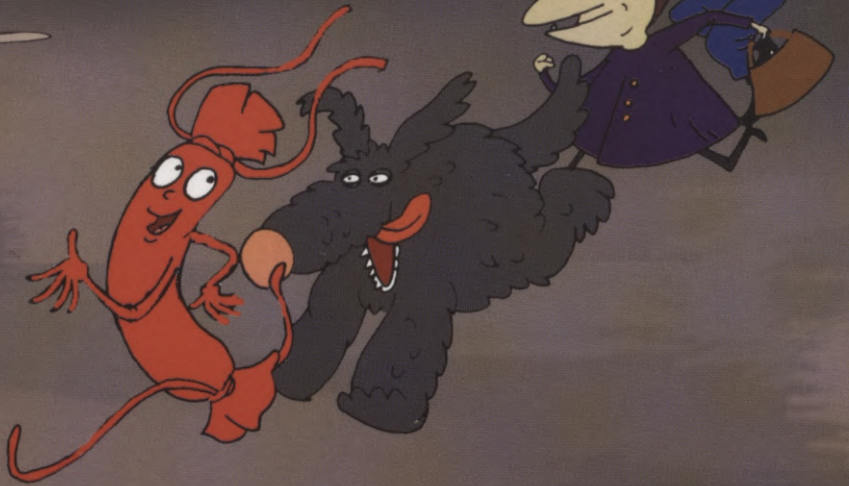
– Neko neesmu dzēris, – saskaitās šoferis, – pēc satiksmes noteikumiem gājējiem virsū taču nedrīkst braukt. Nu, lai nesabrauktu gājēju, biju spiests strauji sagriezt stūri.

– Ko jūs tur runājat? Vai jums sāk spokoties? Kādi gājēji? Iela taču ir pilnīgi tukša! – tā policists.

– Kā – tukša? – strīdējās šoferis. – Redziet, kur iet viena desa. Un, ja desa iet, viņa arī ir gājējs, un viņai virsū nedrīkst braukt!

Policists paskatījās, kur šoferis rādīja, un

tiešām, labu gabalu priekšā, palēkdamās, gāja liela desu.

– Desa! – iebrēcās policists un sāka skriet desai pakaļ. Bet šoferis negribēja desu atdot policistam, un viņš arī sāka dzīties desai pakaļ. Tā nu viņi abi skrēja tikpat kā sporta sacensībās: kurš pirmais dabūs desu.

Bet nevienam no viņiem nebija lemts to panākt. No pavārtes izlīda plušķains šunelis, pakampa desu zobos un, ausis un asti plandīdams, muka, cik ātri spēdams.

Policists un šoferis bārdamies gāja atpakaļ un šoferis iekāpa automašīnā...

Bet arī šunelim ilgi neiznāca priecāties. Pretī nāca kāda tantiņa ar groziņu rokā. Ieraudzījusi, ka suns stiepj desu, viņa uzbrēca:

– Iš, pagāns, kur tu to desu nesīsi, es tev gan rādīšu, – un

ievilka sunim ar groziņu pa sāniem. Tas iekaucās, izlaida desu no zobiem un, asti ierāvis, laidās bēgt.

Tantiņa paķēra desu, bailīgi paskatījās apkārt, vai tuvumā nav desas īpašnieka, iemeta desu groziņā un veikli metās pāri ielai.

Šoferis bija iedarbinājis mašīnu un sāka braukt, te uz ielas, tieši priekšā mašīnai, izskrēja tantiņa. Šoferis strauji nobremzēja un uztaurēja, cik skaļi spēdams. Tantiņa nobijusies iebrēcās:

– Vai, vai, vē, vē! – savēcināja rokas un muka nost no ielas. Desa izkrita no groziņa un paslēpās zem kāda krūma.

Kamēr šoferis kļiedza un rājās uz tantiņu par viņas neuzmanību, desa prātoja:

– Nē, pa ielu nevar iet, tur ir policisti un šoferi, tantiņas un suņi. Labāk iešu cieši gar namu sienām, tur mani tik drīz nepamanīs, – un viņa turpināja desot uz priekšu.

Netālu no viņas satikās divi vīri.

– Ei, uz kurienu tu? – uzsauca viens. – Tā samaržojies esi! Odekolonu būsi dzēris, vai?

– Kas par muļķībām! – atsaucās otrs. – Biju frizētavā. Taisos doties uz jūrmalu, tad nu vajadzēja likt apcirpt bārdu!

– Tā, – domāja desa, – tātad, ja grib iet uz jūrmalu, vispirms jānocērp

bārda. Tās divas dāmas veikalā par to neko nerunāja. Labi, ka es tagad to zinu!

Desa lēkāja tālāk, līdz nonāca pie durvīm, uz kurām bija uzraksts FRIZĒTAVA, un gāja iekšā. Tur bija daudz krēslu, tajos sēdēja cilvēki, un frizieri viņiem apgriezta matus vai skuva bārdas – ko nu katrs vēlējās. Tikko bija kļuvis brīvs kāds krēsls, desa gāja un tajā iesēdās.

Jauns friziera māceklis, kurš strādāja pie šī krēsla, pienāca un pa paradumam jautāja:

– Ko jums, lūdzu?

Tad tikai viņš ievēroja, ka krēslā sēž desa un izbrīnījies iesaucās:

– Kas tas? Kas te to desu aizmirsis?

Un desa tūliņ atbildēja:

– Es neko neesmu aizmirsusi. Es eju uz jūrmalu, un man vajag apcirpt bārdu.

Te jāpiemin, ka desai bija savāda, it kā čīkstoša balss. Tādu skaņu jūs varat dzirdēt, kad ar neasu nazi griežat cietu desu.

Friziera māceklis nobijies aizskrēja pie meistara.

– Meistar, – viņš tikko spēja parunāt, – Tai krēslā iesēdusies viena desa un prasa, lai viņai apcērpot bārdu.

– Nu, un tad? – meistars vienaldzīgi atbildēja, – Vai tev nav vienalga, ko cirpt, kad tikai maksā naudu!

– Bet – bet viņai bārdas nemaz nav, – māceklis stomījās.

Meistars noskaitās:

– Muļķadesa tāds! – viņš nošņācās, – Ja tu pats nejēdz paņemt tik vieglu naudu, tad es to izdarīšu.

Viņš piegāja pie desas, mīlīgi uzsmaidīja un saldā balstiņā teica:

– Nu, ko? Bārdiņu, laikam? Matiņus arī tā kā vajadzētu apgriezt! – jo viņš gribēja pavairāk nopelnīt.

Desa apvainojās:

– Manī nekādu matu nav! Es esmu visaugstākā labuma desa, izgatavota vistīrākajos apstākļos!

– Lūdzu, lūdzu, kā vēlaties! – piekrita meistars.

Viņš apsēja desai baltu salveti, uzvilka ar otiņu mazliet ziepju putas, pāris reižu ar bārdas naža neaso malu novilka gar desu, tad noslaucīja putas, drusku uzsmidzināja odekolonu un noteica:

– Nu lūdzu, bārdiņu apcīrpām.

Tik ātri vēl laikam neviena bārda pasaulē nav tikusi apcīrpta, un meistars jau nopriecājās, ka būs naudu nopelnījis gluži par neko.

– Lūdzu, no jums pieci lati, – viņš laipni smaidīja un pastiepa roku.

– Kādi pieci lati? – brīnījās desa.

– Nu kā, jums taču jāsamaksā man nauda par darbu, par bārdas ciršanu! – meistara balss vairs nebija tik laipna.

– Man nekādas naudas nav, un bārda man bija jāapcērp, jo man jātiek uz jūrmalu, – atčerkstēja desa

– Kas tā par blēdīšanos! Tūliņ samaksājiet naudu, citādi – slikti būs! – meistars jau kļuva pavisam dusmīgs.

Desa veikli noslīdēja no krēsla un mēģināja izbēgt pa durvīm, bet meistars viņu noķēra un turēja ciet.

– Ak šitā? Blēdīties un vēl bēgt? – nu jau galīgi pārskaities kļiedza meistars.

– Ja tu man tūdaļ nesamaksāsi, es nogriezīšu no tevis kārtīgu gabalu brokastīm, – viņš draudēja.

Desa bailēs sarāvās pavisam krunkaina, bet te piecēlās kāds kungs, kas, savu rindu gaidīdams, sēdēja un lasīja avīzi.

– Jums nav tiesību tā darīt, – viņš stingrā balsī teica friziermeistaram, – Es esmu prokurors, un likumus zinu. Kas tad būs, ja jūs apmeklētājiem sāksiet griezt gabalus nost?

– Bet kas tad man samaksās par darbu? Vai tad man par velti būs jāstrādā?, –raudulīgi atsaucās friziermeistars.

– Par velti jums nav jāstrādā, – skaidroja prokurors, – bet jums jārikojas tā, kā likumā paredzēts. Ja apmeklētājs negrib jums samaksāt par darbu, jums jāizsauc policists, lai sastāda aktu par notikušo, jāuzrāda liecinieki, ja tādi ir. Tad ar šo aktu jums jāiet uz tiesu un jāiesniedz sūdzība pret vainīgo. Ja tiesa atzīs, ka jums taisnība, tā piespriedīs vainīgajam samaksāt, cik jums pienākas.

– Nu, lai es vienas muļķa desas dēļ vēl ietu pa tiesām staigāt! – noskaitās meistars. Viņš pienesā desu pie durvīm un slaidā vēzienā izsvieda ārā – cik tālu vien varēja aizsviest.

Desa pārlidoja pāri kādam žogam un nokrita laukumā, kas bija izrakņāts no vienas vietas, un kurā atradās vecu māju drupas. Tur strādāja vairāki cilvēki. Viņi raka zemi un rūpīgi apskatīja visu, ko bija izrakuši. Tie bija vēsturnieki – arheologi. Viņi meklēja dažādas senos laikos taisītas lietas, traukus, darbarīkus. Atrastās mantas viņi ievietoja muzejā, lai cilvēki varētu nākt un skatīties, kā ļaudis senos laikos dzīvojuši, un ar ko nodarbojušies.

Viens no racējiem ieraudzīja desu.

– Ei, nāciet, skatieties, kādu senlietu es atradu! – viņš sauca un smējās. Visi sanāca, skatījās un mēloja, ka tā desa arī laikam būšot simtiem gadu zemē gulējusi. Viņi, protams, jokoja, jo bija jau labi redzams, ka tā ir pavisam svaiga desa.

– Ziniet ko, – teica atradējs – mēs viņu pusdienā apēdīsim. pagaidām es viņu aiznesīšu tepat uz muzeju un tur nolikšu. Kad būs pusdienas pārtraukums, iesim turp un viņu savāksim. – Un viņš paņēma desu un aizgāja uz muzeju.

Muzejā bija daudz skapju ar stikla durvīm. Skapjos bija saliktas visādas senas lietas, ko vēsturnieki bija atraduši. Katrai bija pielikts uzraksts, kas tā par lietu, kur un kad viņa atrasta, cik tā veca.

Vienā tādā skapī atradējs iemeta desu un steidzās atpakaļ uz darbu. Muzejā tai laikā darbojās kāda tantiņa – apkopēja.

Viņa mazgāja grīdas un slaucīja no skapjiem putekļus. Pieejot pie viena no skapjiem, viņa izbrīnā ieklēta acis. Skapī, tieši aiz uzraksta "Seno bruņinieku zobens, pieci simti gadu vecs" gulēja desa.

– Kas tad tas? – apkopēja iesaucās. – Kā tā desa te gadījusi? Vai tad tie vēsturnieki tādi mulži, ka būtu desu par zobenu noturējuši? Bet varbūt to ielicis kāds no apmeklētājiem, lai par mums panerrotos? Nē, tā to lietu nevar atstāt! Nāks publika, skatīsies un smiesies, ka te strādā tādi nevēgas, kas pat desu no zobena nejaudā atšķirt. – Un tā nu viņa prātoja un bubināja pie sevis, līdz pati sevi pārliecināja, ka desu no muzeja jāaizvāc. Galvenais iemesls, protams, bija tas, ka viņai pašai gribējās desu apēst. Tā kā viņa darbu bija beigusi, viņa paņēma desu un gāja uz mājām, gudrodama, ka izdarījusi labu darbu. Īsti labi ap dūšu viņai tomēr nebija. Tā taču nebija viņas

desa. Ejot savu ceļu, viņai ienāca prātā, ka desu tur varēja būt nolīcis kāds no muzeja darbiniekiem – vēsturniekiem. Viņa jau gandrīz gribēja griezties atpakaļ un nolīkt desu vietā, kur bija paņēmusi.

Bet te, viņai tieši pretī, jautri sarunādamies uz muzeju nāca vēsturnieki.

– Tūdaļ mēs satiksīties! – domāja apkopēja, – Viņi ieraudzīs man rokā desu, ieies muzejā, desu vairs neatradīs un saprātīs, ka es to esmu paņēmusi. Šito kaunu!

Un viņa veikli pārsvieda desu pāri kādai sētai, kurai viņa gāja garām. – Nekas, vēlāk atnākšu un to paņemšu, – tā apkopēja sprieda pie sevis.

Desa slaidā lokā pārlidoja pāri sētai un nokrita plašā laukumā, kuram apkārt sēdēja daudz cilvēku. Tas bija sporta stadions, un tur patlaban notika vingrošanas sacensības. Tai brīdī uzstājās pats labākais vingrotājs.

Desa bija nokritusi viņam aiz muguras, tā ka viņš to nemaz nebija pamanījis.

Desa kādu laiku skatījās, ko viņš dara, un tad sāka atdarināt viņa trikus.

Kad sportists palēcās, arī desa palēcās; kad viņš nostājās uz galvas, arī desa darīja tāpat; kad viņš meta kūleņus, arī desa meta kūleņus.

Publika drīz ievēroja desu un sāka saukt:

– Re, kur desa! Paskat, kā desa lēkā! Desa met kūleņus, vai, kas par jokiem!

Drīz visi skatījās tikai uz desu, smējās un sauca:

– Desa! Desa!

Sportists, kurš nemaz nezināja, kas viņam aiz muguras notiek, bija pavisam apmulsis un galīgi nevarēja saprast, kas

noticis. Viņš bija pieradis, ka publika vienmēr jūsmo par viņa uzstāšanos, aplaudē, slavē viņu; un te nu viņam bija jādzird, ka visi smejas par viņu un apsaukā par desu.

Pavisam nelaimīgs, viņš apgriezās, lai ietu projām; te viņš ieraudzīja, ka viņam aiz muguras stāv desa, blisina savas tauku acis un grozās tāpat kā viņš.

Tagad vingrotājs saprata, ka desa visu laiku ķēmojusies viņam pakaļ. Briesmīgās dusmās viņš atvēzējās un deva desai tādu spērienu, ka tā pārlidoja pāri visam laukumam un arī stadiona sētai.

Taisni tai laikā gar stadionu brauca garām valdības automašīna, kurā sēdēja augsts valdības vīrs Prātiņa kungs. Viņš brauca uz Lielo sapulču māju, kur jau bija sanākuši daudzi

cilvēki, kam viņš gribēja teikt svarīgu runu. Citi valdības vīri bija palikuši valdības mājā un gatavojās viņa runu klausīties pa radio.

Laiks bija silts, tādēļ Prātiņš attaisīja mašīnas logu, sēdēja un pārdomāja savu runu. Te mašīnā pa logu ielidoja kaut kas melns, garš un ar troksni nokrita uz grīdas.

– Terorists! Bumbu iemetis! Tūliņ sprāgs! – vienā mirklī izskrēja doma caur Prātiņa galvu. Nākamajā mirklī viņš jau bija atrāvis automašīnas durvis, četrpārus izmeties ārā, ielīdis pirmajā tuvākajā pagrabā un šausmās aizspiedis ausis, gaidīdams briesmīgu sprādzienu. Par šoferi viņš pat nepadomāja.

Bet nekāda sprādziena nebija; jo tā bija tikai desa, kas bija iekritusi pa mašīnas logu.

Šoferis nemaz nebija pamanījis, ka Prātiņš izlēcis no mašīnas, un mierīgi turpināja braukt uz Lielo sapulču māju.

Lielā sapulču māja bija gara un liela māja. Tajā bija viena liela un skaista zāle ar augstiem logiem un ieejas durvīm pašā

galā. Tur bija daudz krēslu, kuros tagad sēdēja ļaudis un gaidīja Prātiņa ierašanos. Zāles galā bija paaugstinājums, tāds kā estrāde, uz tā bija galds un krēsls, kurā Prātiņam vajadzēja sēdēt un runāt. Uz galda stāvēja mikrofons.

Aizmugurē aiz galda bija šķērssienu ar durvīm tieši preti galdam. Aiz šķērssienu bija koridors, izklāts ar sarkanu grīdsegu. Koridora galā bija durvis, ko sauksim par mazajām ieejas durvīm, jo lielās ieejas durvis bija tās, kas veda zālē.

Pie šīm mazajām ieejas durvīm pulcējās sanāksmes rīkotāji, lai godam sagaidītu Prātiņa kungu.

Šoferis piebrauca, apturēja mašīnu, un sagaidītāji tūliņ metās pie mašīnas, atvēra durvis un korī sauca: – Esiet sveicināti, Prātiņa kungs!

Ak vai, mašīnā neviena nebija! Desu, kas bija novēlusies uz grīdas, neviens neievēroja.

Tagad visi apstāja šoferi.

– Kur Prātiņa kungs? Kamdēļ Prātiņa kungs neatbrauca? – tā visi klaigāja cits caur citu.

– Kā – neatbrauca? – nesaprata šoferis. Viņš pagriezās un redzēja, ka mašīnā tiešām neviena nav. Aiz pārsteiguma viņam mute palika vaļā un viņš nevarēja izteikt neviena vārda.

Sacēlās ārkārtīgs satraukums, visi klaigāja, pratināja šoferi, kurš nekā nezināja pateikt, un vispārīgajā apjukumā neviens nepamanīja, ka no mašīnas izrāpās desa, iegāja pa mazajām ieejas durvīm, aizsita tās ciet, aizgāja pa koridoru līdz šķērssienu durvīm, iznāca uz estrādes, uzlēca uz krēsla, tad uz galda un nostājās visas publikas priekšā, taisni pie mikroфона, kurā būtu vajadzējis runāt Prātiņam.

Valdības mājā citi valdības vīri sēdēja pie radioaparāta un gaidīja, ko runās Prātiņš.

Pa radio atskanēja čerkstoša balss:

– ... un vai jūs domājat, ka man kaut kas notika, kad tas sportists mani ar kāju pārspēra pāri sētai? Nekas man nenotika! Un tad, kad suns mani nēsāja zobos, arī man nekas nenotika! Viņam tik un tā nācās nosviest mani uz ielas! Un kas par to, ka man nebija naudas, ko samaksāt frizierim par bārdas cirpšanu? Viņš gribēja gan nogriezt no manis gabalu brokastīm, bet to viņam neļāva...

Valdības vīri pie radioaparāta šausmās pielēca kājās

– Ko viņš tur runā?

– Viņš taču ir slim!

– Viņam ir temperatūra!

– Dzirdiet, kā viņam pat balss izmainījies!

– Ātri jādabū ārsts un jābrauc pie viņa, citādi viņš vēl nezin ko sarunās!

Tā valdības vīri klaigāja cits caur citu. Viņi sadabūja mašīnu un lika braukt uz Lielo sapulču māju, cik ātri vien var.

Kad viņi ieradās, arī tur bija sacēlies liels tracis. Visi bija gaidījuši, ko runās Prātiņš, bet te uz galda stāvēja kaut kāda desa un gvelza neiedomājamas muļķības.

– Raujiet viņu nost!

– Metiet viņu ārā!

– Neļaujiet viņai runāt! – tā visi kļiedza.

Bet viņi nevarēja tikt desai klāt. Estrāde bija augsta, un viņi nevarēja uz tās uzrāpties, lai kā pūlējās. Citi apskrēja mājai apkārt, lai tiktu desai klāt pa mazajām ieejas durvīm. Bet desa tās bija aizsitusi ciet, un atslēgas nevienam nebija. Un desa tikai gvelza un gvelza.

Tad atvērās zāles ieejas durvis un iekšā iedrāzās atbraukušie valdības vīri. Nu viņi paši savām acīm redzēja, kas te notiek.

– Kas te notiek?
– Ko tas nozīmē?
– Kas tā par desu?
– Kā viņa te gadījās?

– Tūliņ aizvāciet viņu prom! – brēca valdības vīri.

– Mēs netiekam viņai klāt, – žēli at-

saucās ļaudis, kas bija zālē – Tā estrāde ir augsta, mēs nevarējām tur uzkāpt!

– Ugunsdzēsējus! Ugunsdzēsējus šurp ar kāpnēm! – rīkoja valdības vīri.

Tagad desa saprata, ka vairs nav labi. Viņa nolēca no galda, iemuka koridorā, aizsizdama aiz sevis šķērssienu durvis. Tagad viņai ne no vienas puses vairs nevarēja tikt klāt. Bet viņa saprata, ka kādreiz durvis tomēr vaļā dabūs, un sāka domāt, kur paslēpties. Un desa palīda zem sarkanās grīdsegas.

Pa to laiku bija atskrejuši ugunsdzēsēji. Viņi pielika pie estrādes kāpnis un uzkāpa augšā.

– Taisiet durvis vaļā, dabūjiet ciet to desu! – pavēlēja valdības vīri.

– Tās durvis ir aizslēgtas, mēs nevaram atslēgt! – atbildēja ugunsdzēsēji.

– Tad uzlauziet viņas! Cirvji jums ir? – kļiedza valdības vīri.

Kāds ugunsdzēsējs paņēma cirvi, atvēzējās un no visa spēka gāza pa durvīm. Bet viņam kaut kā misējās. Tieši virs durvīm bija lielā ūdensvada caurule, un ugunsdzēsējs netišām trāpīja

tai. Viņš izsita caurulē pamatīgu robu, un tūliņ zālē ar briesmīgu spēku sāka šļākties varena ūdens strūkla.

Nu sacēlās ārkārtīga kliegšana un brēkšana. Acumirkļi visi bija slapji. Ļaudis mēģināja izbēgt pa durvīm, bet taisni durvju virzienā ūdens strūkla triecās tik stipri, ka gāza visus no kājām nost. Visi spiedās zāles tālākajos kaktos, brēca un vaimanāja.

Kādā zāles stūrī bija telefons. Viens valdības vīrs pieskrēja pie tā un piezvanīja atslēdzniekiem.

– Atslēdzniekus šurp! Uz Lielo sapulču māju! Lai noslēdz ūdeni! – viņš kļiedza.

Pēc brīža atskrēja vesela atslēdznieku brigāde. Viņi pārlicinājās, ka pa zāles durvīm nevar ieiet, jo tur taisni pretī sitās ūdens strūkla. Viņi apskrēja mājai apkārt, uzlauza mazās ieejas durvis un skrēja pa koridoru.

Pats pēdējais skrēja atslēdznieku brigadieris – resns vecis ar baltām ūsām. Kādā vietā zem grīdsegas bija tāds kā nelīdzenums, kā kūkums, aiz kura viņam aizķērās kāja, un viņš pakrita.

Brigadieris pacēla grīdsegu, lai paskatītos, aiz kā viņš aizķēries, un ieraudzīja desu. – Desa! – viņš priecīgi iesaucās, iebāza desu kabatā un skrēja citiem pakaļ. Tie pa to laiku jau bija aizskrējuši līdz koridora galam un atlauzuši šķērssienu durvis. Nu viņi redzēja, kas zālē notiek.

Brigadieris tūliņ izdomāja, kas darāms, un izrikoja savus puīšus:

– Ātri skrieniet uz ielas un noslēdziet lielo ūdenskrānu!

Tie aizskrēja. Bet zālē valdības vīri un līdz ar viņiem visi pārējie auroja:

– Tūliņ apturiet ūdeni! Tūdaļ! Šai pašā brīdī!

Brigadieris tikai noplātīja rokas. Kā lai aptur? Ar ko lai

aizbāž ūdens caurulē lielo robu? Te viņš atcerējās desu, izrāva to no kabatas un iebāza ūdens caurulē. Lielā ūdens strūkļa uzreiz norima. Ļaudis sāka steigties ārā no zāles. Bet brigadierim desu caurules robā noturēt bija arvien grūtāk. Ūdens spieda desu ārā ar lielu spēku; gar visām malām spurdza sīkas ūdens strūkliņas, plūda vecajam brigadierim acīs, aiz piedurknes, aiz apkakles. Ūdens bija auksts, saldēja un stindzināja pirkstus. Beidzot viņš vairs nevarēja desu noturēt, ūdens strūkļa izsita to viņam no rokas, un atkal ar milzu spēku sāka gāzties zālē. Un atkal sacēlās briesmīga kliegšana un brēkšana. Bet desu ūdens strūkļa kā lodi izšāva pāri visai zālei, cauri atvērtajam logam, pāri ielai, un tā iekrita pa pretējās mājas logu kādā otrā stāva dzīvoklī.

Aiz šī loga savā dzīvoklī un savā darba istabā sēdēja profesors Urbiķis. Viņš bija zinātnieks un dabas pētnieks. Viņš pētīja visādus kukaiņus, tārpus, gliemežus, rāpuļus un citu tādu radību; viņam visa istaba bija pilna ar grāmatām, kurās šie dzīvnieki bija aprakstīti.

Patlaban viņš sēdēja pie rakstāmgalda un, drūmās domās iegrimis, šķirstīja savas grāmatas un paklusām lasīja:

– Profesora Briduļa lielgalvainā ūdens vabule – tā... profesora Ķīķīzera sešspārnu melnais tauriņš – tā ... profesora Šnipstiķa garspalvainais sikspārnis – tā, tā...

Visu šo cilvēku vārdi apzīmēja zinātniekus, kas pirmie attiecīgo radījumu bija atraduši, izpētījuši un aprakstījuši.

Un drūms profesors Urbiķis bija tādēļ, ka viņam vēl nebija izdevies atrast nevienu vēl nepazīstamu dzīvnieku, kuru viņš būtu varējis nosaukt savā vārdā, un tā kļūt slavens zinātnes pasaulē.

– Kur? Kur ir profesora Urbiķa kukainis vai tārps, nu, kaut

vai vismazākā mušiņa, – viņš pūta, – viss jau atrasts, izpētīts un nosaukts.

Jāsaka gan, ka viņš pats bija savu tiesu vainīgs: viņš neko vis nemīlēja ceļot pa tālām, mazpazīstamām vietām un kaut ko meklēt, kā mēdza darīt daudzi citi zinātnieki; viņš labprātāk sēdēja savā kabinetā pie grāmatām. Taisni šādā brīdī pa logu ielidoja un viņam priekšā uz galda nokrita desa.

Profesors Urbīkis nemaz nesatrūkās, bet sāka ar lielu interesi aplūkot negaidīto viesi.

– Tā... – viņš gudroja, – Kas tas varētu būt? Putns nav – nav ne spārnu, ne spalvu; čūska nevarētu būt, jo nav mutes; tāpat nevar būt ne ķirzaka, ne sikspārnis. Tas varētu būt – gliemezis!

Tagad gan profesors sāka uztraukties tā, ka viņam pat rokas sāka trīcēt. Viņš paņēra veselu kaudzi grāmatu, kurās bija aprakstīti dažādi gliemeži un sāka tās pāršķirstīt. Tāds, kā te, viņam priekšā uz galda, nekur nebija aprakstīts. Viņš atlaidās krēslā ar bezgallaimīgu smaidu sejā. Beidzot viņš pats arī kaut ko bija atklājis!

Profesors izvilka lielu biezu grāmatu ar pilnīgi baltām lapām, kuru viņš ilgi bija glabājis. Te viņš tagad aprakstīs savu atklājumu, savu gliemezi!

– Kā es viņu nosaukšu? – Urbiķis prātoja. – Viņš ielēca pa logu, un viņš ir ļoti liels! Tātad, – un grāmatas pirmajā lapā viņš ierakstīja lieliem burtiem: “Profesora Urbiķa lēcošais milzu gliemezis”, un rindiņu zemāk uzrakstīja: “Atklājis profesors Urbiķis...”, un tālāk uzrakstīja gadu, tās dienas datumu, un pat stundu un minūti, kad šis atklājums bija radies. Tad viņš nopietni ķērās pie darba.

Profesors izmērija desu – cik gara, cik resna, nosvēra to, un visu ierakstīja grāmatas nākamajā lapā:

“Profesora Urbiķa lēcošais milzu gliemezis ir tumšā, melnbrūnā krāsā ar gaišākas krāsas raibumiem...”

Viņš rakstīja, pierakstīja arī skaitļus par garumu, resnumu un svaru, ko bija ieguvis desu mērot un sverot.

Tā kā desa, ūdens strūklas triekta, bija slapja, Urbiķis rakstīja:

“Profesora Urbiķa lēcošais milzu gliemezis dzīvo ūdenī...”

Tad viņš pataustīja desu, pārliccinājās, ka tā bija ļoti cieta, un droši turpināja rakstīt:

“... bet pateicoties savai labi attīstītai muskulatūrai, var taisīt lielus lēcienus arī pa sauszemi, augstumā pat...” Un viņš

nolaida mērlenti pa otrā stāva logu līdz zemei, izmērija un pierakstīja, cik augstu viņa gliemezis var uzlēkt.

Profesors apostīja desu, sajuta dūmu un ķiploku smaržu un ierakstīja:

“Profesora Urbiķa lēčošais milzu gliemezis pārtiek no ķiplokiem; lai atbaidītu ienaidniekus, viņš izdala īpašu vielu, kas ož pēc dūmiem.”

Bet nu Urbiķis no priekiem vairs nevarēja novaldīties; viņam vajadzēja ar kādu dalīties jaunajā, svarīgajā ziņā un arī palielīties. Viņš izskrēja priekšnamā, kur bija telefona aparāts un piezvanīja savam paziņam profesoram Šaubiķim, aizgūdamies stāstīja, ka izdarījis ārkārtīgi svarīgu zinātnisku atklājumu, ka vajagot steidzami sasaukt zinātnieku biedrības sēdi, un tad viņš ziņošot un rādīšot savu atklājumu.

Lai kā Šaubiķis mēģināja izvilkēt no viņa, kas tas esot par atklājumu, Urbiķis atteicās kaut ko tuvāk paskaidrot, un pastāvēja uz savu, ka viņš visu pavēstīšot tikai zinātnieku biedrības sapulcē. Tā viņi arī norunāja. Tāpat Urbiķis piezvanīja arī citiem pazīstamiem zinātniekiem un ar visiem sarunāja to pašu.

Kamēr profesors runāja pa telefonu, istabā bija ienākusi viņa sieva. Ieraudzījusi uz galda desu, viņa rokas vien sasita:

– Nu, ko viņš atkal izdarījis! Es viņam teicu, lai aiziet uz veikalu un nopērk kādu gabaliņu desas, bet viņš nopircis tādu milzīgu luņķi. Kad tad mēs, trīs cilvēki, to apēdīsim? – tā pukodamās, viņa paņēma desu un aiznesa to uz virtuvi.

Kad profesors, beidzis telefona sarunas, atgriezās savā kabinetā, pirmais, ko viņš pamanīja, bija tas, ka “gliemeža” uz galda vairs nebija.

Sieva virtuvē izdzirda briesmīgu brēcieni, kāju spārdīšanu

pa grīdu; brēcieni turpinājās un kļuva aizvien izmisīgāki. Pārbijusies, viņa ieskrēja profesora istabā un redzēja, ka tas dauza pieri pret sienu, plēš sev matus, kuru viņam jau tā nebija daudz, un brēc vienā gabalā.

– Kas noticis? – sieva iekliedzās.

– Aizbēga! Izlēca! Pazuda! – vaimanāja Urbiķis.

– Kas aizbēga? Kas pazuda? – sieva uztraucās ne pa jokam.

– Gliemezis! Mans gliemezis! Mans zinātniskais atklājums – profesora Urbiķa lecošais milzu gliemezis! Ko es tagad rādīšu zinātnieku sapulcē? – auroja profesors.

– Kāds gliemezis? Kur tad viņš tev bija? – sieva tikko jaudāja parunāt.

– Te uz galda! Te, šai vietā! Nu viņš ir izlēcis pa logu un projām ir! – gaudās profesors.

Sieva pēkšņi nomierinājās, bet viņas seja pieņēma pavisam bargu izteiksmi.

– Kāds tad viņš izskatījās, tas tavs gliemezis? – viņa jautāja balsī, kurā vairs nebija nekādas līdzjūtības.

– Nu, tāds melni brūns, tik centimetru garš un tik centimetru resns, – profesors skaitīja kā no grāmatas.

Sieva dziļi ievilka elpu, lai varētu pamatīgi izteikties.

– Vai tiešām visiem zinātniekiem jāsaprātā? – viņa rājās, – Pats esi nopircis veselu luņķi dūmu desas un nu iedomājies to par kādu gliemezi. Atjēdzies taču, ko tu runā!

– Neko es neesmu pircis. Tas bija milzu gliemezis, viņš ielēca pa logu! – pretojās profesors.

Sieva sagraba profesoru aiz piedurknes un vilka ārā no istabas:

–Nāc līdzī uz virtuvi, es tev parādīšu tavu gliemezi, tad redzēs, vai tu proti atšķirt desu no gliemeža!

Kamēr notika šis tracis, profesora meita, skolniece, neko nezinādama par notiekošo, gatavojās iet uz skolu, un ļoti pacilātā garastāvoklī bija ieskrējusi virtuvē.

– Trallalā, trallalā, man šodien dzimšanas diena! – viņa dziedāja, palēkdamās un padejodama, – Skolā draudzenes apsveiks ar puķēm un dāvanām. Jāpalūdz senčiem skanošais, ko nopirkt konfektes pacienāšanai. Te viņa ieraudzīja uz galda nolikto desu.

– Ideja! – meitene iesaucās. – Vienmēr tās konfektes. Jau apnikušas. Aiznesīšu, lūk, šo pašu desu – tas būs kaut kas o-ri-ģi-nāls!

Un viņa iemeta desu somā un projām bija.

Kad profesors un sieva ienāca virtuvē, tur vairs nekādas desas nebija. Profesors atkal sāka raudāt un vaimanāt pēc sava gliemeža, sieva atkal šķendējās, ka to desu “tas palaidņa skuķis” būšot paņēmis, un tā viņi abi palika strīdoties.

Profesora meitai ierodoties skolā, draudzenes viņu tūdaļ

apsveica dzimšanas dienā, bučoja, pasniedza puķes un kartītes. Meitene visām pateicās un tad paziņoja:

– Miļās draudzenes, atļaujiet jūs manā svētku dienā pacienāt!

Un viņa izvilka no somas desu.

Visas sāka jūsmot un gaviļēt. Bet viena meitene bija vēl kaut ko izdomājusi:

– Meitenes, – viņa teica, – re, kāda tā desa plika, viņu vajadzētu apgērbt!

Tas visām varen patika. Viņas gudroja, sačukstējās, un tad ar lielu smiešanos sāka desu apgērbt. Un kādu apgērbu viņas izdomāja? Viņas uzlika desai galvā micīti no dzeltena papīra, ap vidu aptina sarkana papīra strēmeli, pašā apakšā – zaļa papīra strēmeli. Tā izrotātu, viņas desu nosēdināja skolotājas krēslā un nu ņemās lieliski izsmieties.

Te kāda meitene, kas bija tuvāk durvīm, iesaucās:

– Skolotāja nāk!

Tūliņ visas lielā steigā sasēdās savās vietās un pat nepaspēja desu noņemt no krēsla.

Ienāca skolotāja.

Lai saprastu, kādēļ skolnieces desu taisni tā bija apgērbušas, vajag paskatīties, kā bija gērbusies skolotāja. Viņai bija dzeltena cepure, sarkana jaka un zaļi brunči. Ieraudzījusi izrotāto desu, skolotāja no dusmām kļuva tikpat sarkana kā viņas jaka.

– Kas to desu te nolīcis? – skolotāja jautāja no dusmām aizsmakušā balsī.

Visas meitenes sēdēja, galvas nodūrušas, un bija tāds klusums, ka šķita, neviena pat neelpo.

– Kas to desu te nolīcis, es prasu? – skolotāja pacēla balsi.

Pilnīgs klusums.

– Es vēlreiz prasu, kas te nolīcis desu! – jau pavisam skaļi uzsauca skolotāja.

Pilnīgs klusums.

– Nu, par šo lietu es ziņošu skolas direktoram! – skolotāja uzsauca, paķēra desu un izskrēja no klases.

Skolotāju istabā viņa satika skolas direktoru un sāka

sūdzēties, cik bezkaunīgas esot skolnieces, ka tās viņu āzējot un nerrojot, saģērbušas desu tāpat kā viņa, un pat nolikušas viņas krēslā.

– Labi, – direktors atteica, – es to lietu noskaidrošu. Ejiet vien, lūdzu, mierīgi klasē; gan mēs vainīgo sodīsim.

Un viņš paņēma desu un iegāja savā kabinetā. Daudz neko skaidroties viņš nedomāja, bet desu apēst gan gribēja.

Direktoram bija jāiet darīšanās uz skolu ministriju pie paša ministra. Viņš gribēja desu ielikt portfeli, bet tas jau bija pilns ar visādiem dokumentiem. Tādēļ viņš desu ietina papīrā, paņēma portfeli un desu, un gāja uz ministriju.

Nonācis ministrijā, viņš desu nolika koridorā uz palodzes, jo tas jau nekādi neizskatītos – iet pie paša ministra ar desu rokā. Tad direktors iegāja ministra priekšistabā. Tur neviena nebija. Viņš pavēra ministra kabineta durvis – arī kabinets bija tukšs. Viņš gāja ārā.

Pa to laiku kaķis, kas slaistījās pa koridoru, bija saodis uz palodzes desu. Viņš palēcās un ar ķepu aizķēra desu. Desa ar lielu blīkšķi nokrita uz grīdas. Kaķis izbijās un muka prom pa koridoru.

Direktors iznāca ārā un redzēja, ka desas uz palodzes vairs nav, bet pa koridoru lobj prom kaķis. Pārlicināts, ka kaķis desu paņēmis un tagad stiepj prom, direktors dzinās kaķim pakaļ. Tas sāka mukt vēl nadzīgāk. Tā viņi aizdrāzās pa koridoru – kaķis pa priekšu, direktors aiz viņa.

Desa piecēlās, iegāja priekšistabā, no turienes – ministra kabinetā, aizsita ciet durvis un uzlēca uz rakstāmgalda.

Kādas tālas skolas direktors zvanīja pa telefonu savam priekšniekam – ministram – svarīgās darīšanās. Viņš dzirdēja, ka tiek noņemta klausule un kāda čerkstoša balss atsaucās:

– Jā!

– Ministra kungs, – sāka runāt direktors, – Šeit runā Daugavpils skolas direktors. Lūdzu, vai jūs esat izlēmis, kurā vietā mums būvēt jauno Daugavpils skolu?

– Jūrmalā! – balss atčērkstēja.

– Kā? Kur? – direktors negribēja ticēt savām ausīm.

– Jūrmalā, es teicu, jūrmalā būvējiet! – čerkstošā balss stingri atkātoja.

– Bet ministra kungs, kā tad tā? – direktors bija pavisam izmisis. – Jūrmala taču no mums ir kādus divi simti kilometrus tālu. Kā tad bērni lai uz turieni nokļūst?

– Tas nav svarīgi! – barga balss paziņoja, – Visi ceļi ved uz jūrmaļu, un nekur nav tik jauki kā jūrmalā!

Galīgi apmulsis, direktors nolika klausuli.

Kabinetā atkal atskanēja telefona zvans.

– Ministra kungs, – runāja klausulē, – Šeit runā Mežavidu pilsētas skolu valdes priekšsēdētājs. Mēs esam uzcēluši jauno skolu un rīt to atklāsim. Jūs teicāt, ka to vajadzētu nosaukt kādā ievērojamā vārdā. Kādu vārdu jūs ieteiktu?

– Nosauciet to par Žāvēto desu skolu! – atbildēja čerkstoša balss.

– Kā? Kā nosaukt? – neticēja priekšsēdētājs.

– Par Žāvēto desu skolu nosauciet! Nekas nav labāks par kārtīgi nožāvētu desu, – bija atbilde.

Priekšsēdētājam klausule izkrita no rokām.

Atkal zvans.

– Ministra kungs, te jūs traucē Ezergalu skolas direktore, – teica zvanītāja. – Mūsu skolā jau ilgus gadus teicami strādā skolotājs Gudriķis – jūs jau arī viņu pazīstat. Kā jūs domājat, vai viņam nevajadzētu piešķirt kādu ordeni? To viņš varētu nēsāt, lai visi redzētu, ka labi skolotāji tiek cienīti.

– Piekariet viņam desu! – atčerkstēja par atbildi.

– Ko? Ko? – direktore tikko spēja izdvest.

– Desu, desu piekariet viņam un labi lielu, lai staigā! – balss atkārtoja.

Satriektai par ministra rupjību, direktorei klausule nokrita uz grīdas.

Pa to laiku priekšistabā bija ienācis ministrs. Ārā bija lijis lietus, tādēļ ministrs bija lietusmēteli. Viņš sāka to vilkt nost,

kad izdzirda, ka pa viņa telefonu kāds runā. Viņš ieskatījās kabinetā un ieraudzīja, ka pie telefona stāv desa un gvelž neiedomājamas mulķības.

– Cilvēki man zvana un tagad domā, ka es tādas mulķības runāju! – šausminājās ministrs.

Izmisumā viņš paņēma savu cepuri un laida ar to desai. Cepure uzkrita desai virsū un ar visu desu izlidoja ārā pa logu.

Lietus bija beidzies, bet pa visām ielām plūda ūdens straumes, un visur bija lielas, dziļas peļķes. Un pa vienu šādu ūdens straumi peldēja prom ministra cepure, un desa cēli sēdēja tanī iekšā un brauca kā ar kuģi.

Ielas malā stāvēja kāds jauns cilvēks un gaidīja kādu jaunu dāmu, ar ko viņš bija norunājis satikšanos. Un tur jau viņa nāca.

– Vai, mīlā, cik labi, ka tu atnāci! Es jau baidījos, ka tu nenāksi! – priecīgs sauca jaunskungs, – Nāc, nu nāc!

– Vai, mīlais, cik, šausmīgs laiks! Ai, kā lai es pie tevis aizeju, te ir tik briesmīga peļķe priekšā! – žēlojās jaunkundze.

– Lēc, mīlā, droši – es tevi uztveršu! – un mīlais izstiepa viņai abas rokas pretī.

Mīlā lēca pār peļķi – bet te mīlais ieraudzīja, ka garām cepurē brauc desa.

– Desa! – viņš iebrēcās un metās ķert desu.

Mīlā lēca, bet neviens viņu ne-

uzķēra, viņa paslidēja un ar lielu plīkšķi iesēdās tieši peļķē. Bet arī mīļajam negāja labāk. Desu viņš nenokēra, bet pats paslidēja un arī iesēdās peļķē. Tā nu viņi tur sēdēja viens otram pretī.

Pirmā pielēca kājās mīļā. Viņa bija ļoti nikna. Nu viņa jaunskungu vairs nesauca par mīļo, bet saukāja visādos sliktos vārdos, briesmīgi kļiedza uz viņu un draudēja ar lietussargu. Bet mīļais, vainīgs juzdamies, nekā nejaudāja atteikt, tikai plātīja muti un īdēja "ē – ē" ... Beidzot mīļā apcirtās un aizskrēja. Satikšanos viņi laikam vairs nenorunāja.

Bet desa brauca tik tālāk pa ielas noteku, ministra cepurē sēdēdama, kamēr viņu pamanīja kāds krāsotājs, kas steidzās uz darbu, nesdams spaini ar baltu krāsu.

– Desa! – viņš priecīgi iesaucās, paķēra desu un iemeta tai pašā krāsas spainī, jo citur viņam nebija, kur to likt. – Gan jau vēlāk nomazgāšu, un būs laba, – viņš nosprieda.

Krāsotājs pienāca pie mājas, kuru viņam bija jākrāso. Viņš uzkāpa augstu augstu pa sastatnēm – līdz pašai mājas augšai, izņēma desu no spaiņa, nolika pie malas un sāka krāsot māju. Kā tas gadijās, kā nē, vai nu krāsotājs nejauši desu bija pagrūdis, bet tā nokrita no sastatnēm un kūleņu kūleņiem novēlās lejā uz ielas.

Krāsotājs šķendēdamies un lamādamies sāka kāpt lejā, bet

te kāda paveca madāma, kura devās pa ielu garām desai, to paķēra un aizgāja.

Madāmai bija pazudis viņas baltais kaķītis, vārdā Pusītis. Desa nebija viscaur nosmērējusies ar balto krāsu, bet vietām vēl spīdēja cauri viņas pašas melnā āda. Madāma nebija uzlikusi brilles, un tā viņa nesaskatīja, ka tā ir desa, bet noturēja to par savu kaķīti. Par melnajām vietām, kas šur tur spīdēja, viņa domāja, ka tur Pusītis ir nosmērējies ar dubļiem un netīrumiem.

Tā nu viņa steidzīgi gāja, piespiedusi desu sev klāt, nemaz nepamanīdama, ka pati nosmērējas ar balto krāsu, un vienā laidā runāja: – Manu mīļo kaķīti, manu Pusīti, nu kur tu biji aizklīdis? Un kāds tu esi nosmērējies netīrs, fui, fui! Nu, iesim nu mājās, es tevi atkal nomazgāšu, un tavš kažociņš atkal būs tīriņš un baltiņš!

Mājās madāma nolika desu uz palodzes, ielēja bļodā siltu ūdeni, pilēja vēl klāt smaržas, paņēma suku, uzlika brilles un sāka desu mazgāt. Bet tai laikā pretējā mājā pāri pagalmam, vienā dzīvoklī, kurā bija atvērts logs, kāds vīrs un sieva sāka bārties un strīdēties. Tā kā madāma bija ļoti ziņkārīga, viņa, acis ieplētusi un ausis saspicējusi, tūliņ sāka skatīties un klausīties, ko kaimiņi dara. Bet rokas viņai nepalika

mierā; viņa tikai mērca suku ūdenī un berza desu no viena gala līdz otram, uz viņu nemaz nepaskatīdamās.

Beidzot ķildnieki, vai nu beiguši strīdēties, vai arī pamānījuši, ka viņus visu laiku skatās un klausās, aizcirta logu ciet. Nu madāma atkal pievērsās desai.

– Tā, manu mīlo Pusīti, nu tu atkal esi tīriņš un baltiņš, – viņa sāka runāt un uzmeta skatu desai. Šausmas! Baltā kaķīša Pusīša vietā viņai rokās bija kaut kāds melns, spīdīgs, pavisam plīks briesmonis.

– Vē, vē, palīgā, palīgā! – brēca madāma, šausmās atgrūda desu, tā izkrita pa logu un novēlās zemē, bet madāma nosēdās uz grīdas.

Tai pašā mājā dzīvoja arī kāds muzikants. Viņš spēlēja ope-

ras orķestrī, pūta lielo ragu. Patreiz viņš iznāca no mājas, uzlicis ragu uz pleca. Viņš steidzās uz operas izrādi. Un ieraudzīja zemē guļam desu.

– Desa! – muzikants liksmi iesaucās, paķēra desu un iebāza ragā, jo citur viņam nebija, kur to likt. Un gāja uz teātri.

Operā režisors, kas vadīja izrādi, sasauca dziedātājus uz skatuves.

– Nu tā, – viņš teica, – Mums vēl laiks ir, tāpēc atkārtosim pēdējo skatu, tas ir izrādē vissvarīgākais. Tādēļ to vajag nodziedāt un nospēlēt tā, lai publika no aizkustinājuma raudātu!

Uz skatuves bija ļoti skaistas dekorācijas. Vienā malā bija stalta pils ar augstu torni. Pie torņa bija balkons, uz tā stāvēja skaista princese baltā kleitā ar sarkanu rozi rokā. Šo lomu tēloja slavenā operdziedātāja Skropstiņa.

Uz skatuves uznāca labais princis, tērpiet gaišzilās drēbēs. Tas bija operdziedātājs Balstiņš. Viņš nāca tuvāk, skatījās uz princesi un dziedāja maigā balsī:

– Ak, sniedz man šo sārto rozi,

Ko savos daiļos pirkstos grozi!

– Jel ņem! Jel ņem! Jel ņe–e–em! – vilka princese un nometa rozi.

Labais princis pacēla rozi un nobučoja to. Te no otras puses uznāca ļaunais princis melnās drēbēs. Tas bija operdziedātājs Dūcējs. Viņš dziedāja rupjā balsī:

– Hā, te viņš ir, tas viltinieks! Lai asais zobens izšķir mūs!

Izrāvis zobenu, viņš bruka virsū labajam princim. Tas arī izrāva zobenu, un viņi abi sāka cīnīties, ka zobeni šķindēja vien. Bet ļaunais princis beidzot tomēr uzvarēja. Viņš iedūra labajam princim, tas nokrita zemē.

Princese uz balkona bēdās nodziedāja:

– Ai – ai! Ai – ai! Ai – ai! – un saļima uz balkona grīdas.

Operas ir ļoti skaistas, bet dažreiz ar bēdīgām beigām.

– Nu labi, – teica režisors, – ja jūs arī izrādē tā izdarīsiet, būs pavisam labi!

Teātrī ienāca muzikants – raga pūtējs.

– Kur tu tik vēlu? – sauca daži citi muzikanti, garām skriedami, – visi jau ir sanākuši!

Raga pūtējs arī steidzās apsēsties savā vietā orķestrī. Par desu viņš bija pavisam aizmirsis.

Sākās operas izrāde. Viss gāja savu gaitu. Muzikanti spēlēja, dziedātāji dziedāja, publika aplaudēja. Beidzot pienāca pēdējais skats. Labais princis uznāca, nodziedāja:

– Ak, sniedzi man šo sārto rozi,

Ko savos daiļos pirkstos grozi!

Tai brīdī diriģents, kas vadīja orķestrī un rādīja, kā mūziķiem jāspēlē, ar savu taktiszizli pamāja raga pūtējam. Viņam vajadzēja nospēlēt klusu, maigu melodiju.

Raga pūtējs pūta – bet nenāca neviena skaņa. Ragā taču bija iebāzta desa.

Diriģents zvērojošām acīm paskatījās uz raga pūtēju un nošņāca:

– Pūt taču!

Raga pūtējs pūta no visa spēka. Viņš pūta ar tādu spēku, ka desa izlidoja no raga kā lode, un no raga nodārdēja tāda skaņa kā pērkona grāviens. Desa nokrita uz skatuves, taisni pie kājām labajam princim. Patlaban baltā princese jau bija nodziedājusi savu dziedamo un nometusi savu rozi labajam princim priekšā. Labais princis jau liecās to pacelt, kad viņam priekšā nokrita desa.

– Desa! – viņš nosēcās, metās pie desas, pa ceļam braši uzmina ar kāju princeses dāvātai rozei, paķēra desu un nobučoja to, aizmirsdams, ka tā taču nav roze. Un nu nāca arī ļaunais princis, dziedādams:

– Hā, te viņš ir, tas viltinieks, lai asais zobens izšķir mūs!

Un ar paceltu zobenu bruka virsū labajam princim. Tas, galīgi apmulsis, nemaz neiedomājās par savu zobenu, bet sāka cirsties pretī ar desu, kas viņam bija rokā. Ļaunais princis, ieraudzījis, ka labais princis aizstāvas ar desu, tā apjuka, ka nolaida savu zobenu un stāvēja kā stabs, nekustēdamies ne no vietas, muti ieplētis.

Labais princis, cīņā aizrāviens, dūra viņam ar desu krūtīs, vēderā, sānos – kur vien tika klāt.

Režisors aiz kulisēm šausmās saķēra galvu.

– Krīti zemē, krīti, velns parauj! – viņš šņāca.

Ļaunajam princim gan pēc operas teksta nebija jākrīt, bet tā kā viņš bija saņēmis tik daudz dūrienu, kaut arī ar desu, viņš iedomājās, ka pareizāk būs, ja viņš pats nokritīs, un viņš nokrita arī. Bet labais princis, atcerēdamies, ka pēc operas teksta jākrīt bija viņam, kaut arī viņš nebija saņēmis nevienu dūrienu, tomēr ņēma un arī nokrita. Tā nu viņi abi tur augšpēdus gulēja, ar pēdām atspērušies viens pret otru.

– Priekškaru! – režisors tikko jaudāja uzsaukt skatuves strādniekiem. Tie steigšus nolaida priekškaru.

Publika nekā nebija sapratusi, bet tai viss redzētais likās varen jocīgi. Visi smējās un dūšīgi aplaudēja.

Tikām režisors, savācis dziedātājus aiz skatuves, ārdijās kā pats nelabais.

– Cūkgani jūs esat, nevis operdziedātāji! – viņš brēca uz Balstiņu un Dūcēju. – Šitā izjaukt visu izrādi! Cūkas jums jāiet ganīt, nevis operā dziedāt!

– Bet – tā desa... – tie nevarīgi kukstēja.

– Paši jūs esat īsti muļķa desas! – kļiedza režisors, sagrāba desu un izludināja pa logu.

Desa iekrita apstādījumos, kas bija ap teātri un paripoja zem kāda sola.

– Nu jau vēls, – viņa domāja, – pa nakti varbūt visādi suņi un kaķi staigā apkārt. Labāk pagaidīšu rītu.

Otrā rītā uz soliņa, zem kura gulēja desa, apsēdās divas draudzenes un sāka lielo runāšanu.

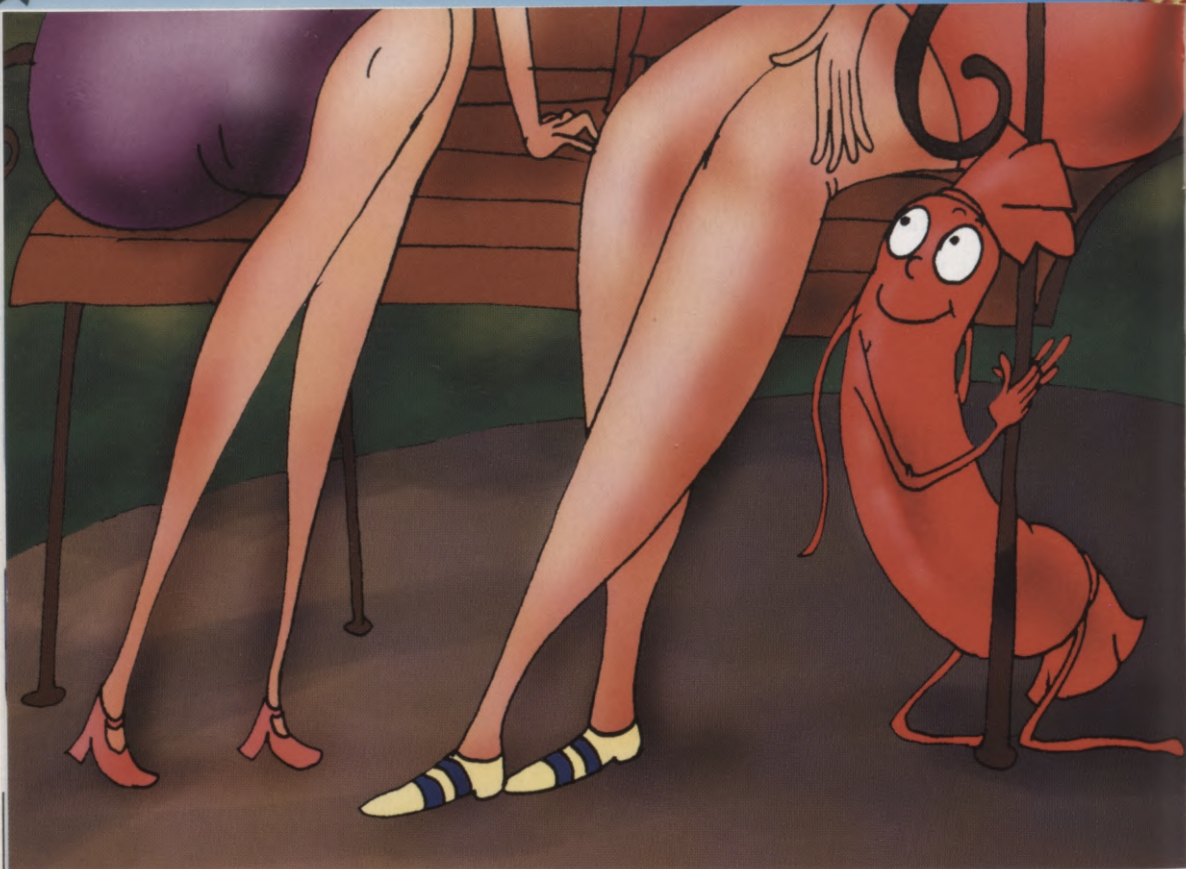
– Zini, – teica pirmā – es drīz precēšos ar to puisī.

– Vai viņš tevi mīl? – apjautājās otra.

– Ļoti! Kaut tu redzētu, kā viņš mani saņem rokās un nobučo! Tev noteikti jāatnāk uz kāzām!

– Paldies, labprāt aiziešu. Tikai tu man savlaicīgi piezvani pa telefonu.

– Katrā ziņā. Pagaidi, kāds bija tavs telefona numurs?

Otrā pateica.

– Tev jau gandrīz tāds pats telefona numurs kā dziedātājam Balstiņam! Tikai tavējam pēdējais cipars ir pieci, bet viņam – seši.

Abas draudzenes piecēlās un sarunādamās aizgāja, pa ceļam vēl apsprieždamas, kurā dzimtsarakstu nodaļā laulāšana notikšot.

Dziedātājs Balstiņš pamodās pavisam sliktā garastāvoklī. Sakreņķējies par izgāšanos izrādē un par nikno bārienu, ko bija saņēmis no režisora, viņš vakar ar Dūcēju un vēl dažiem draugiem bija krietni iedzēruši. Tādēļ viņš nemaz nebija priecīgs, kad agrā rītā viņu pamodināja telefona zvans.

– Balstiņš klausās, – viņš īgni atsaucās.

– Kad tad mēs apprecēsīmies? – klausulē atskanēja čērksstoša balss.

– Kā? Ko? Kādēļ tad mums jāprecas? – Balstiņš bija galīgi pārsteigts.

– Tādēļ, ka tu mani mīli. Tu mani turēji rokā un bučoji, – atčērksstēja klausulē.

Balstiņš nodomāja, ka tā varētu būt patiesība, jo draudzēnu, ar kurām kādreiz bija pabucojies, viņam bija diezgan daudz. Bet kas šis zvanītājs bija, viņš nevarēja iedomāties.

– Jā, bet kā jūs sauc? – viņš jautāja.

– Desa! – klausulē sparīgi atskanēja.

– Ahā! – Balstiņš nodomāja, – nu viņa man krietni sadeva. Var redzēt, ka viņa ir lepna meitene, apvainojusies, ka neatceros viņas vārdu, tādēļ man tā atcirta. Bet nu nekādi nevaru atcerēties, kas viņa tāda. Jāmēģina kaut kā to no viņas izvilkt.

Un Balstiņš uzmanīgi jautāja:

– Bet – ē – ar ko jūs nodarbojaties?

– Es eju uz jūrmalu, – balss paskaidroja.

– Bet ar ko tad jūs maizi pelnāt? – diezgan neveikli turpināja Balstiņš.

– Nekādas maizes man nav, – balss lepni atčērksstēja, – man ir tikai vislabākā gaļa un garšvielas.

Balstiņš ātri apsvēra pie sevis:

– Tātad tā meitene ir diezgan bagāta; viņa var atļauties neko nestrādāt, tikai braukāt uz jūrmalu. Laikam viņas papiņam ir kāda desu fabrika vai arī kāds liels veikals, varbūt pat abi divi. Un skaista arī viņa, droši vien, ir, jo nesmuku jau nu es nebūtu bucojis. Tikai balss viņai tāda nesmuka – čērksstīga, laikam būs saaukstējusies.

Balstiņš vēl nodomāja, ka tiešām būtu labi apprecēt bagātu sievu, jo viņam, kā tas daudziem māksliniekiem gadās, bieži trūka naudas. Un tā kā viņam pēc vakardienas iedzeršanas galva vēl nebija īsti skaidra, viņš daudz negudroja un spēra vaļā:

– Labi, precēsimies arī. Tātad pēc divām stundām satiksimies dzimtsarakstu nodaļā!

Balstiņš nolika klausuli, mudīgi saposās, uzaicināja dažus draugus par lieciniekiem, izsauca fotogrāfu, sadabūja puķes un pēc divām stundām kopā ar saviem lieciniekiem ieradās dzimtsarakstu nodaļā.

Ejot iekšā, viņi izdzirda diezgan lielu jezgu un troksni, un viņiem pretim izsteidzās uztraukta dzimtsarakstu nodaļas darbiniece.

– Ā, maestro, – viņa sūdzējās Balstiņam, – kaut kas šausmīgs: te atnākusi kāda desa un apgalvo, ka jūs ar viņu precēšoties!

Bet Balstiņš apvainojās.

– Kā jūs drīkstat tā apsaukāt manu līgavu! – viņš rājās. – Tā ir mana darīšana, ar ko es precēšos! – un gāja tālāk.

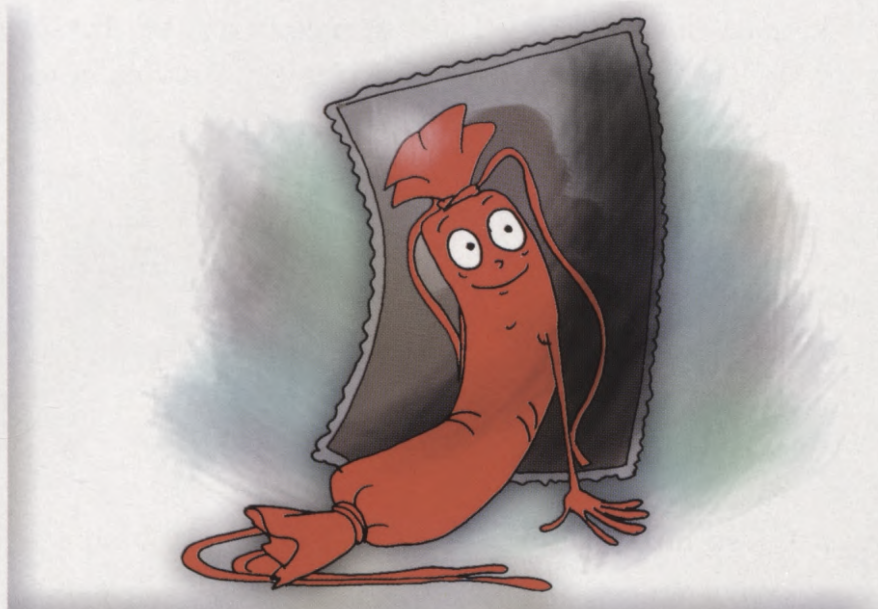
Bet tur patiešām lēkāja liela desa un sauca:

– Nāc, nāc ātrāk, te viņi negrib ticēt, ka mēs ar tevi precēšoties!

Kad Balstiņš ieraudzīja, ka tā patiešām ir visīstākā desa, ar ko viņš gatavojas apprecēties, viņš vispirms sastinga kā sālsstabs. Tad viņš apsviedās apkārt un, sarkans no kauna, izmetās ārā.

Bet dzimtsarakstu nodaļā vēl labu laiku valdīja vispārējs sajukums un apjukums. To izmantodams, fotogrāfs, sapratis, ka nekāda fotografēšana neiznāks, citiem nemanot, paķēra

desu un aizsteidzās uz fotodarbnīcu, kurā viņš strādāja. Bet pa ceļam viņš gudroja, ka desu vajadzētu paslēpt, jo citādi pārējie fotogrāfi – viņa darbabiedri – prasīs, lai viņiem arī iedod nogaršot, bet viņš nu gribēja desu apēst viens pats. Tādēļ, tikko ienācis fotodarbnīcā, viņš desu ielika darbnīcas logā, kur bija izstādītas visādas fotogrāfijas, un tālāk iekšā telpās gāja tukšām rokām.

Foto darbnīcas logā bija izliktas visādu ievērojamu cilvēku fotogrāfijas, zem tām bija zīmītes ar uzrakstiem, kas katrs ir.

Garām gar darbnīcu gāja operdziedātāja Skropstiņa. Viņa redzēja, ka pie darbnīcas loga sastāties daudz cilvēku, tie visi smejas un rāda logā ar pirkstiem. Dziedātāja piegāja klāt, skatījās un ieraudzīja, ka uz viņas bildes uzlikta desa tā, ka viņas seju nemaz nevarēja redzēt, bet apakšā stāvēja uzraksts: "Operdziedātāja Skropstiņa".

Viņa ieskrēja darbnīcā, sacēla milzīgu skandālu, kļiedza un brēca, ka tāda bezkaunība vēl neesot piedzīvota, kā drīkstot desai likt klāt viņas vārdu, ka viņa sūdzēšoties, ka viņa nekad vairs nenākšot fotografēties šajā darbnīcā, ka citi mākslinieki arī vairs nenākšot, un tā joprojām. Fotografī bija nobijušies, mēģināja viņu nomierināt, lūdzās, skaidroja, ka tas ir nejaušs pārpratums; beidzot viņi lūdza dziedātāju pieņemt no viņiem desu kā dāvanu, un lai viņa vairs nedusmojoties.

Dziedātāja mazliet norima, paņēma arī desu un gāja projām. Nāca tramvajs, ar kuru viņai bija jābrauc, un viņa iekāpa. Desu viņa nolika uz kāda brīva krēsla un aizgāja nopirkt biļeti. Kamēr viņa tur spiedās cauri burzmai, kāds manīgs zellis sadomāja desu nozagt. Viņš paķēra to, bet nejaudāja noturēt. Desa izslīdēja viņam no pirkstiem un nokrita uz grīdas. Zaglēns vairāk neuzdrošinājās desu meklēt un sāka steigšus virzīties uz izeju. Dziedātāja atgriezās un – desu vairs neredzēja. Viņa gan skatījās uz visām pusēm, bet desa vairs nebija atrodamā, jo bija aizvēlusies tālāk. No bēdām dziedātājam sāka birt asaras, un lai nesāktu tramvajā raudāt, viņa nākamajā pieturvietā izkāpa.

Lielākā daļa braucēju bija ekskursanti, kas atgriezās no zvērudārza apmeklējuma. Viņi tur bija saskatījušies dažādus zvērus, putnus un rāpuļus, un braukādami pārsprieda par tiem. Te kāda sieviete pamanīja desu. Tramvaja vagonam kustoties, desa vāļājās no vieniem sāniem uz otriem.

– Čūska! Čūska! – brēca sieviete; un desa tiešām varēja izskatīties pēc čūskas; pārtrūkušās auklas cilpiņas gali kustējās kā čūskas šķeltā mēle.

– Čūska! Čūska! – sāka aurot visi pārējie pasažieri un šausmās spiedās tuvāk durvīm.

– Apturiet! Izlaidiet! – tā visi blāva.

Tramvaja vadītājs, izdzirdis briesmīgo traci, apturēja vagonu un atvēra durvis. Tūdaļ visi pasažieri kā zirņi izbira ārā un laidās mukt. Tramvaja vadītājs ieskrēja vagonā, lai redzētu, kas noticis – vai kaut kur sācis degt, vai kāda cita nelaime. Bet nekur nekas nebija redzams – viss bija pilnīgā kārtībā. Nobrīnījies par muļķīgajiem pasažieriem, kas bez kāda iemesla sacēluši tādu paniku, viņš jau gribēja atgriezties savā vietā, kad ieraudzīja desu.

– Tā aizbēguši visi kā aitas, – viņš rūca, – pat tik skaistu desu aizmirsuši.

Viņš paņēma desu, ienesa savā kabīnē un turpināja braukt.

Tramvajnieks mierīgi nobrauca līdz pat vakaram, kad viņam beidzās darbs, paņēma desu un devās mājup. Viņam bija sakņu dārzs, un pa ceļam viņš gribēja to apskatīt.

Kad tramvajnieks pienāca pie dārziņa, viņš apstājās kā zemē iemiets, un šausmās viņam iepletās acis un mute: pa viņa zemeņu dobi kašājās, kārpījās un knābājas – vista...

– Tišš! – brēca tramvajnieks.

– Ko – ko – ko? – pacēla galvu vista.

– Tišš, ārā! – kļiedza tramvajnieks.

– Kas – ir? – sabozās vista.

– Ārā, tiš, ārā! – auroja tramvajnieks, rokas vēcinādams, un skrēja vistai klāt.

– Kaut kas, kaut kas, kaut kas traks! Taisni kaut kas, kaut kas, kaut kas traks! – uzbudināti kladzināja vista.

Tramvajnieks paķēra desu un laida ar to vistai.

– Traks! Traks! Traks! – ķērca vista, pacēlās spārnos un izlaidās no dārza.

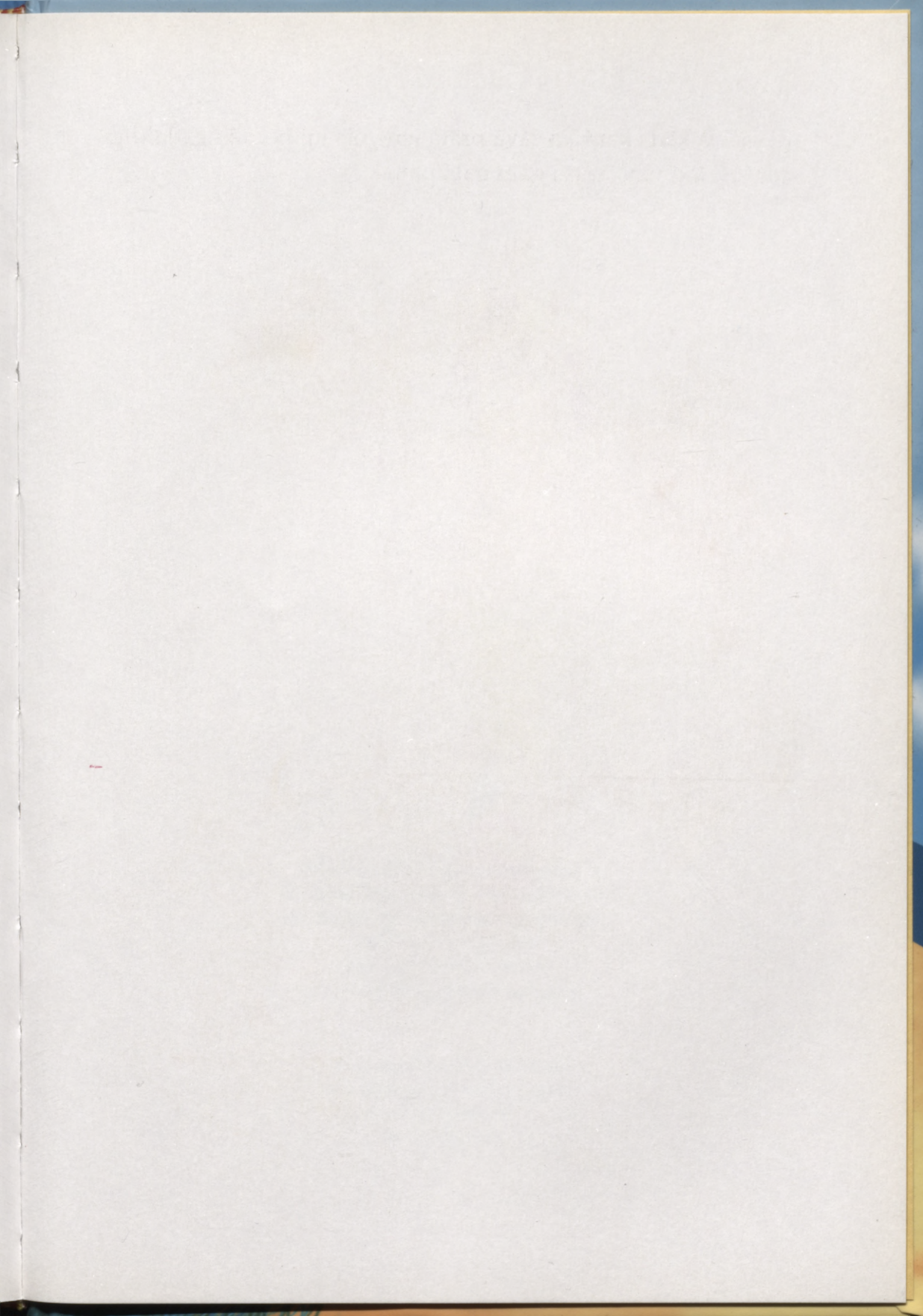
Aiztriecis vistu, tramvajnieks sāka meklēt desu; bet bija jau vēls vakars, kļuva tumšs un viņš to nevarēja atrast.

Kad nu viss bija apklusis, desa uzmanīgi izlīda no zemeņu cera, lai turpinātu iet uz Jūrmalu. Lai atrastu ceļu, desa uzrāpās uz sētas mieta. Un ko viņa ieraudzīja? Tūliņ aiz sētas sākās smilšains klajums un aiz tā... viļņoja jūra.

Tā nu redziet – vai nu tie ir pieauguši cilvēki vai bērni, vai

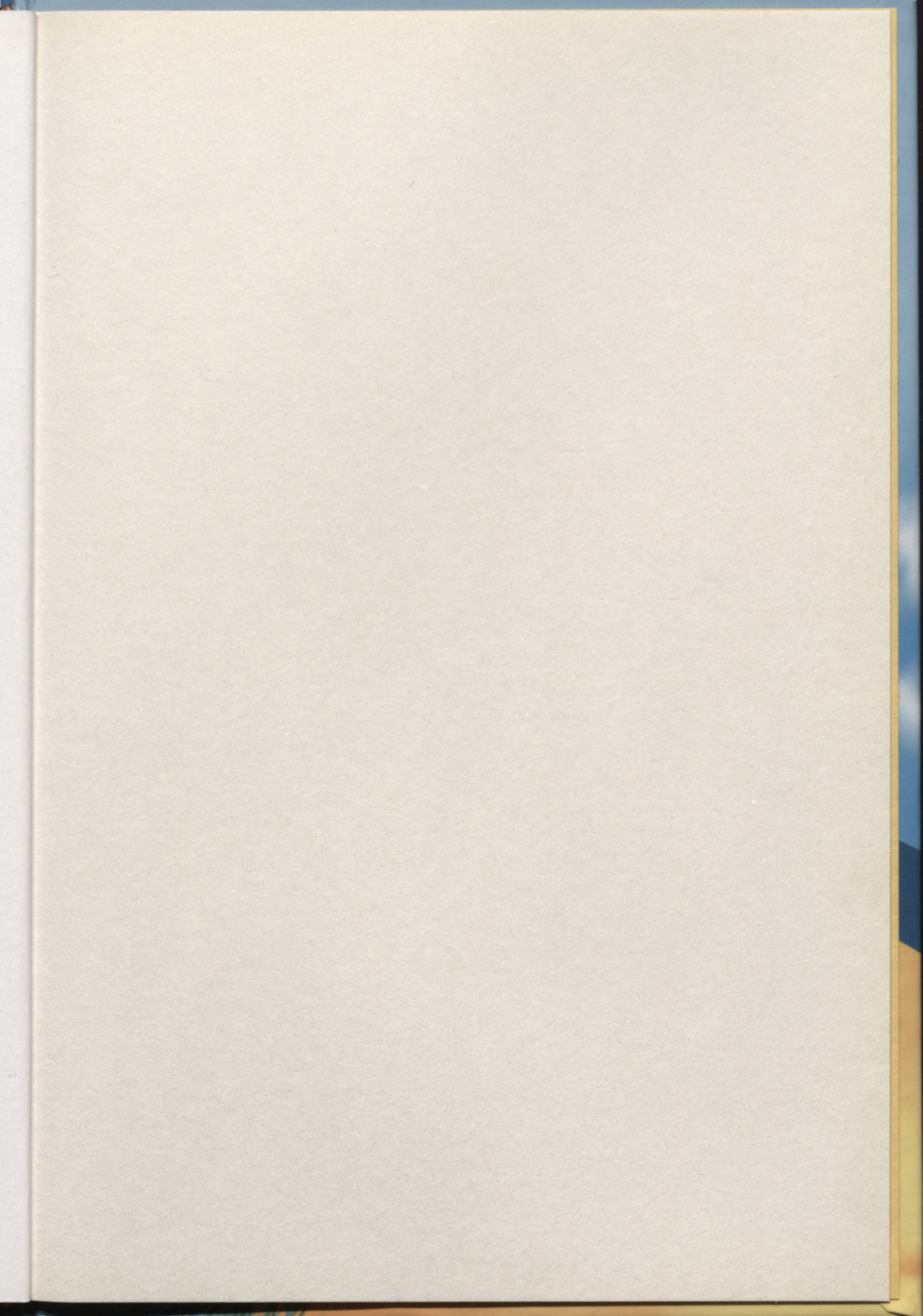
desa – ja kāds kaut ko savā prātā ieņēmis un pēc tā neatlaidīgi cenšas, tad viņš to arī galu galā panāk.

Izdevniecība «PĒTERGAILIS»
Ģertrūdes ielā 19/21, Rīgā, LV-1011
Reģistrācijas apliecība Nr. 000300593
tāl. (+371) 7 272 220
fakss (+371) 7 845 269
e-pasts: petergailis@apollo.lv

Iespiests A/S «Preses nams»
poligrāfijas grupa Jāņa sēta
Balasta dambis 3
Rīga, LV-1081

LATVIJAS NACIONĀLA BIBLIOTEKA

0304009722

OBLIGĀTAIS
EKSEMLĀRS

2,50

Desa ir apķērīga, enerģi
gan nešpetna, tāpēc visās sit
gūst virsroku... Desa ir sapņotāja... Viņa
nokļūst veikalā, taču viņa negrib būt tāda
pati kā citas desas. Dzirdot sarunu par
jūru, viņa nolemj, ka tiks līdz jūrai. Desa
dodas pie friziera skūt bārdi, kuras viņai
nav, uzstājas deputāta vietā un aicina
vēlētājus balsot par desām, nokļūst pie
zinātnieka, kas visu mūžu neko nav
varējis atklāt, un te pēkšņi viņa priekšā

stāv kaut kas tāds! Desa ceļā uz jūru piedzīvo vēl šo to un galu galā
sasniedz savu mērķi. Stāstu sacerējis Jānis Ankravs, kas nodzīvoja
laimīgu mūžu viņš šo pasaciņu savām trim meitām savulaik stāstīja
pirms iemigšanas...

Roze Stiebra

ISBN 9984-33-065-6

9 799843 306561